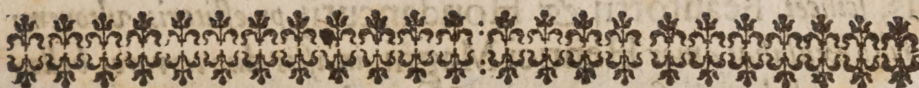
ICON TYRANNI IN INVECTIVA CONTRA MAZARINUM EXPRESSA.

PARISIIS,

M. DC. XLIX.

Ad Senatum Parisiensem.

PEccasti nunquam, Senatus Illustrissime, & quoties in reos tua detonuit iustitia, toties à Diuum Consistorio, dicebat excusum fulmen, vel qui te nesciebat fulminasse. Scilicet hoc est fatum tuum, neminem vt ferias, quin gratiam putet, etiam dum te seueriorem experitur; adeo nimirum sustines capitis sententiam, donec vel obnitenti contra toti clementiæ tuæ, præponderet scelerum iniquitas. Sed quamquam hactenus illustrati radijs solaribus æquitatis tuæ, fulmina, Postremum hoc nihilominus, in scelestum Mazarini caput, intortum, toto illustrasti sole, itaque, vt vel ipsis eius sectarijs videri nihil possit æquius, nisi tamen in tanto tantæ Maiestatis tuæ splendore cæcutiunt. Vnum enim, gladio Themidis tuæ cum subiecisti Mazarini caput, totam eiusdem Mazarini gladio, substraxisti Galliam, quæ peribat tota, nisi vel vnus ille periret. Vide quàm compendiosè feceris multa, qui vel vnicum deprimendo, tot erexeris hominum millia, & nutantem Rempublicam nostram, vel dum percuteres, confirmaris. Propterea, vindicem te fatetur libertas, parentem populus, restauratorem patria, ipsaque, si possent, vocalia fierent lilia, vt tibi candorem suum, amota turpi, tot vitiorum contagione, deberi faterentur. Desideraret volumen illius sententiæ tuæ paraphrasis, adeo videlicet, vel in Mazarino sine flammis, Alcide fœlicior, elisisti Lernæum monstrum, multiplex malum, in tot quotidie feralia capita suppullulans, quot excogitabat commenta, vt si quis superesset in venis cruor, illum eliceret inexsaturabilis nostri sanguinis hirudo. Sed in hoc tamen te sensimus æquiorem, Augustissime Areopage, quod Cæsaris te nostri Vindocinen-

ſis, *ſcilicet*, Beaufortij *&* Houdancurij *præſtiteris vltorem: in illo exulabat amor* Henrici Magni, *in iſtis duo terrores bellorum ſquallebant in ſitu carcerum*, Hercules, *opinor videri volebat ille nefarius aduersùs hunc* Geryonem, *qui tantus eſſe non poterat niſi pro more ſuo fieret adulter. Quid tamen euicit*, Cæſaris *hoc exilio non extinxit illuſtre nomen; ſed gentibus exteris viſendum dedit:* Beaufortij *&* Houdancurij *non aboleuit memoriam, ſed omnibus eorundem fortius iniecit deſiderium. Tibi ſuffecit illuſtrioris fulmini materiem, dum in tantæ tam inclytæ* Triadis *vindictam tibi detonandum incumberet. Quid igitur in poſterum de te tam fortiter, in hoc Syllano capite præludenti, non expectabimus.* Heroum cœtus Illuſtriſſime, *quippe qui poſt percuſſum anathemate tuo turbulentum incentoris caput, ſelegeris tandem ab illuſtri* Lotharingorum *familia noſtris præficiendum copiis Jmperatorem generoſiſſimum* Ducem d'Elbeuf. *Meminiſti forſan externæ Tyrannidi fatale nomen, & miratus priuatam tanti Principis ad bellum indolem, cenſuiſti, non poſſe te fœlicius detonare in hoſtes libertatis, quam ſi tantum, tam nefarijs ipſorum conſilijs obicem, obſtrueres: Eat profectò fauſtis auibus, non ſine Diuûm mente ſelectus Heros: vincat tibi, vincat ſibi, vincat libertati, vincat patriæ: dum ego interim, ancillanti* Themidi *tuæ Rhetorica*, Iudicum galliæ conſeſſus ſelectiſſime, *quæ paucis expreſsit, latius expono. Triduanoque labore, quem in compendium tu, in volumen ego Mazarinum redactum, oculis ſubijcio, quamquam Anonymus, tibi tamen ſi placuerit, agnoſcendus, & cum Gallia tota futurus ſemper.*

Adiectiſſimus, Obſequentiſſimus,
& deditiſſimus ſeruus
M. D. B.

ICON TYRANNI

IN INVECTIVA CONTRA MAZARINVM EXPRESSA.

ORator in te dum inuehor, nec videri possum, nec ambio, Mazarine. Non possum profecto, quia nequeunt amplificari, quæ tu gessisti, & scelerum tuorum atrocitatem compleuisti cumulatius, quam vt vlterius vel ipsa possit hyperbole prouehi: non ambio, ne sordescere videatur oratoria maiestas in tam humili materie, & te, quem ab ergastulis Siciliæ liquet enatum, dum sibi subiicit in materiem, tibi potius faciat nomen, quam detrahat, dum etiam inuehitur.

Quod enim est tibi nomen aliud, quam quod habes ab errore Gallorum, qui te suo dum præfici passi sunt regimini, non agnouerunt fraude tutum Itala, vel certè non excusserunt prius è clauo, certi periclitari non posse nauim Gallicam, vel dum à minimo mortalium regeretur, nec infici posse candorem insitum Gallis, vel in ipsa etiam contagione vitiorum, quæ nisi vidissemus in te, in hominem cadere nunquam posse credidissemus.

Fecisti profecto fidem historiis Caligularum, & Neronum, ex quorum gente nobis transmissus es, & in te totam speculari posset tyrannorum ætatem, quisquis longa perosus euoluere, rerum gestarum volumina, curiosos oculos defigere vellet in compendio, & in vno capite, per omnia retro secula, sparsam indolem obtueri.

Assyriis ingenuit natura ferociam, Medis perfidiam, mollitiem Persis, superbiam Macedonibus, perfidiam Græcis, Carthaginensibus crudelitatem, tibi omnia: quæque sparsit in alios, in te collegit, abortiuo dixerint alij fusum te ab vtero partu, crediderim ergo fœtum te prudentis esse naturæ, quæ te suscipi voluit in lucem his fœdum dotibus, ne derogaret fidem monstris antiquitatis, quisquis te instar omnium aduerteret.

Ne vero tibi credas affingi (si tamen adhuc potes in hoc omnium odio tibi sapere) totum te pererra, vel pererrari patere, vt à calcaneo ad verticem, in te videas inesse nihil, vnde tibi non conflari possit inuidia maior, quam quæ sustulit illos olim tuæ gentis tyrannos, in quos quamquam liqueat, mentiri te impudenter, cum refers originem, videris tamen conuicisse, quod te ab illorum moribus degenerem non præstiteris.

Quid enim amasti literas? an bellum? sagum? an togam? vtrius promouisti dignitatem, dum in te procumberet moles regni, & tutelę muliebris administrator torqueres Sceptrum infantile, quod tibi, non prudentia nostrorum, sed fortunæ cæca temeritas addixit: literas, certè non amabas, quas nesciebas, & digniorem scimus extitisse neminem, qui tuos ad amores obreperet, quam qui nihil sciret, vt ignarus saltem apud ignaros præsideres, & minus cæcutiens, cæcos omnino pro libidine præcederes. Vtinam saltem tu tantus literarum osor, grandior denique fias litera, & facere cogaris mortuus quæ viuus odisti, vt doceas vel vno tuo charactere destinatum te iam vsque à cunabulis ad literas; quippe qui literam vel moriendo etiam feceris.

Bellumne vel amaris, vel amari passus sis, dubium est. Hoc certè liquet voluisse te, vt fieret remissius, nimirum qui neruos ei præcideris: ferro Hispanos Galli enecabant, tu Gallos fame; Rapinarum tuarum maior est clades quam hostici ferri, & incertum est vter plures fuderit Gallos, tu, an hostis; neque tamen intra castra continuit se furor ille tuus, toto

peruagatus regno deſæuit etiam in carceres, quæſiuitque extra lucem in ergaſtulorum tenebris vbi videretur crudelitas, quamquam & molliorem te decebat eſſe cum ergaſtulis, in quibus te peperit Sicilia, vt omnino ſaltem non eſſes Nero, ſi te natalium tuorum reuerentia quæpiam afficeret.

Quid ergo placuit nec literariæ, nec bellicæ menti? quam ſuſtinuiſti in hoc theatro Gallico, Perſonam, Mazarine? Publicam? an Priuatam? vtrãque profectò: Publicam ſuſtinuiſti dum publicè raperes, dum publicè ſæuires, dum publicè mentireris, dum publicè iurares: priuatam ſuſtinuiſti, dum furtiuis veneribus Purpuram inquinares, & Eccleſiæ Principis dignitatem deprimeres inter Vpupas & Catamitos, reuocatus ad iuuenilem diſciplinam qua lenonem diceris egiſſe, poſtquam ex infami mancipiorum fæce quaſi ſubitato partu Natura te exſcreaſſet.

Inuexiſti, flagitioſe, perſonam illam in hocce Gallici pudoris theatrum, ad quod ante te nullus adrepſerat ſic turpis actor, & excluſiſti pietatem à regia noſtra, dum aulicorum Pharus ſceleribus dumtaxat & flagitiis prælucebas; quis enim ea non crediſiſſet impune veſtigia teri poſſe, quæ præſignaret Eccleſiaſticus murex, & quis erraturum ſe tandem arbitraretur, ſi ſe ad amuſſim tuam, tanquam ad propoſitum virtutis exemplar exigeret: ſed non aduertebamus maligno tibi fulgore ignoſcere purpuram, & ardere ſceleratis flammis criminum quibus modeſtum illius pudorem ſuccendiſti.

An tamen fuiſti ſatis impius, vt in eam tibi mente tutelæ regalis adminiſtrationem ſeponeres, quo faciliùs in hac molli Regis infantis indole tuam imprimeres; lentoſque REGVLI non communia fata, vel in aditu vitæ præſagientis affectus ad tuos adtemperares. Auſus eſt hoc profectò conſilium, te ſpectante Gallia, & paſſa es Scitoni committi tuum Achillem inſtruendum ad rapinas, dum & Polybios Æmiliano, & Firmianos Criſpo, & Agrippas Auguſto, & Arſenios multos Arcadio tuo præficiendos haberes.

Proh Deum immortalem! quæ tuos hoc faſcino potue-

runt oculos obnubere tanta carmina, vt non aduerteris fœdum esse, & insolens hactenus, Sceptrum à pedo, solium ab aratro, Regiam à mapalibus, ab humili denique mancipio Regem informari. Sed ita te crediderim non sine diuum mente hallucinatam, vt intelligant exteri, quàm regale sortitus sit noster LVDOVICVS ingenium, qui videlicet ab hac tanta vitiorum contagione illibatam indolem seruauerit, vixeritque puer sub obscœno castus, sub bilingui sincerus, sub auaro liberalis, sub crudeli mansuetus, sub impio denique regimine pius, neque fingi se passus sit vnquam ad amussim ad quam dirigebatur.

Non igitur insolescendum tibi, Mazarine, neque propterea sumendi maiores spiritus, quòd assederis clauo Gallico: eadem enim fortuna quæ Nerones Romanis, Cambyzes Persis, Pisistratos Athenis, Dionysios denique, & Agathocles Gentilibus tuis Syracusis, eadem te nobis imposuit; & quamquam ibi sedisti, vbi sederunt Cardinales, Ambosiani, Petrocorenses, & Richelæi, virtutis tamen præmium non fuit hoc culmen, sed cæcæ temeritatis, quæ felicibus Gallorum armis obstruere nullos cùm eualuisset obices, te censuit opponendū, vt, te non impediente quidem, sed non promouēte, ita denique cursum felicitatis nostræ remoraretur.

Sic eadem quondam fortuna, Sardanapalum Assyrio clauo præfecit, vt quotidianis virtutis Assyriorum incrementis sub impotenti libidinum suarum Principe modum statueret. Sic Balbo Michaëli subiecit Aquilas, vt sub inscientissimo mortalium capite, firmam licet, sed omni destitutam regimine molem imperij succurreret. Sic Pisoni fasces consulares commisit, vt eorum saltem fulgorem sub annuo ridendi Consulis Imperio suffuscaret. Sic te denique nobis imposuit, vt sub deside, sub ignaro, sub crudeli, sub impio, sub obscœno, sub aleatore denique ministro, quem armis non poterat hosticis, vitiis saltem tuis Liliorum fulgorem offuscaret, vt quod impetu non poterat Hispano, tua felicius mollitie robur eneruaret.

Neque

Neque tamen euicit quod expetebat, te quidem in hoc Gallorum Theatro visendum omnibus non tam propinauit indigenis quàm exteris, & iniecit spem Leonibus & Aquilis, si coniuratis armis in nos irruerent, ita fore tandem, vt promotos sub Richelæo limites imperij, sub Mazarino, sectatore alearum, deliciarum omnium mancipio transgrederentur; sed non emollescere potuimus etiam te præside, quoque molliorem aduertebamus ministrum, eò magis obdurescebat nostra virtus, vt assueti triumphis & victoriis, etiam sub deside militem non dedisceremus.

Quot enim non corruere propugnacula, quot nostris tormentis discussæ radicitùs arces non cecidere, quot victricibus armis non decursæ sunt nationes, quæ littora, quæ plagæ non eo sudarunt sanguine quem effudimus, quoties profecti, regressi sumus sine palmis, quoties aggressi non triumphauimus, imò, quod superat fidem, vicimus sæpiùs quàm pugnauimus, & ita visa est ancillari nostris Imperatoribus fortuna, vt interdum videretur ipsa sibi tardior nisi prius adesset multoties, quàm expeteretur.

Quid tu interim? an non efferaberis fortunæ mancipium, cum aduerteres fortunam, quæ te nostris armis obmoliebatur obicem, eorum nequaquam posse sistere triumphalem cursum: itane desidebas, vt gratiam relaturus fortunæ, quæ te tantum è tantulo fecerat, nihil, vel cum crimine, criminum omnium labe contaminatissimus auderes: Ausus es profectò, & vbique in aliis deses, extitisti generosus ad crimina, & cum esses ipse fortunæ crimen & opprobrium, credidisti melius non posse rependi gratiam quam si crimen crimine compensares, nec famulari te posse fidelius scelestissimæ dominæ, quàm si qualem te fecerat talem exhiberes.

Proh Deum immortalem quantus sese mihi modo campus aperiret, si tua singulatim exequuturus crimina, hærere vellem in obuiis: sed te hic daturus in compendium, aliorum relinquo voluminibus, & satis erit dixisse modo, quod

ſatis erat feciſſe, vt millies in crucem ſubigereris, niſi te quemadmodum erexerat iniuſtitia, ita conſeruaſſet.

Agedum in quo hærebimus Mazarine, an in veneribus, & deliciis, in quibus vel ipſa iterum atque iterum erubuit purpura, quæ ſeruiles tuos humeros honeſtabat? profecto non eſt operæ pretium in his immorari, in quibus depoſuiſti tyrocinium impietatis, ne videamur ſectari libidinem, cuius vel adoleſcens rudis non eras. An perſcrutabimur verſipellem illam, & inſidiatricem animam, quæ tuis omnibus ſceleribus famulata, ne cum atrocitate ſua, quanta erat, viderentur, Laruam obducebat? imputare poſſes hoc vitium gentilibus cunis, neque tuum arbitramur eſſe, quod natura tibi commune cum aliis ingenuit. An hærebimus in vindicta, quæ te tenaciſſimum iniuriarum ita vocauit in omnium inuidiam, vt ne vel ipſis quidem poſſes ſapere, qui te tamen æmulabantur. Et hoc pariter crimen cum Libanio vocares ſplendidum furorem, qui cum nobiles omnes, vt impiè mentitur mundus, habeat aſſeclas, te vel primipilum habere debuit, vel pharum, vt cum authoritate fieret. An attingam homicidia tua? quotidiana ſunt, & plebeij furoris eſt in vulgari ſanguine vileſcere, dum nequit in ipſis procerum iugulis exſatiari? Venus, proditio, vindicta, homicidium, priuata ſunt crimina, dixerim priuatum impietatis tuæ ſatellitium, ac quaſi prætorianos improbitatis domeſticæ laterones, quibus priuatus indulgebas, ne, ſi publicè fierent, ſegnior videreris ad crimina, qui te ambires audaciorem haberi.

Prodeat itaque furor ille tuus è domeſticis parietibus, & cum ſplendorem affectet vel in ſceleribus apricetur ille tandem ad lucem publicam, vt quæ tuis ſapuit, omnium inhorreſcat. Prodiuit profecto ſed cum apparatu, & in publica tua rabie viſus eſt renaſci vetus ille Caligulæ furor, qui Romanis olim omnibus vnum caput expetebat, vt in vno poſſet iugulo ſimul omnium ſanguinem ebibere. Innocentes ſuffixiſti patibulo; publicum fuit ſcelus, ſed quia fiebat in priuatis capitibus, ideo tuum pudet nuncupare, quod non ediderit

internecionem. Virgineum florem multoties ſacrilego concubitu decerpſiſti, ſed appetentem publicæ caſtitatis libidinem non exſatiabas dum te ſcortis & meretricibus priuatim immiſceres. Multos euertiſti fortunis, ſed dum in publicam perniciem, ſacra immineret auiditas, ponebat in priuatis capitibus furor tyrocinium, vt publicis direptionibus præluderet.

Nihil amplifico Mazarine, Vix enim cogitando, nedum ſcribendo poſſum aſſequi, quæ tu exequendo peregiſti: quidquid dixi, tuum eſt, imo tuum forte non eſt, quia minus eſt, quam quod egiſti. Quid ergo tantum illud eſt; audiant & oderint Galli, Hiſpani, Germani: Eccleſia, totus orbis. Paci iam prope ſanciendæ Leones inter, aquilas & lilia ſolus obſtitiſti, vt ſaltem Neronis ad inſtar, cum ſolus non competeres ad crimina, quæ auebas; communi totius Europæ propemodum incendio mentem exſaturares; Non ſatis fuit crudelitati tuæ, Gallorum effundere ſanguinem iniquo multoties carnificum gladio, niſi vel ipſis etiam cruentis omnium gentium torrentibus innatares, priuataſque peroſus cædes publicè fieres homicida Non feciſſent ſatis veneri tuæ conſtupratæ paſſim in vrbibus ſelectæ virgines, niſi & ſacrilegus, & adulter, & inceſtus, & ereptor cum effreni militum licentia, ſubiiſſes in omnes gentes admiſſarius, ſecretiorémque pudorem, ad ipſa penetralia prælucentibus tibi flammis impudicis compreſſiſſes: ſterilis tibi viſus fuiſſes ad ſupplicia, & pœnas, ſi mortem miſeris dolorum terminum intuliſſes, propterea gladio bellico depopulatus Prouincias, & intra regnum & extra, vaſtitatem intuliſti, vt quam inuidebas miſeris mortem, vitalem faceres: non hoc Nero, non hoc Procuſtes, non hoc feciſſet tuus Dionyſius, ſed tu crudelior commentus es quomodo etiam ante mortem enecares.

Proh nimiam Gallorum cæcitatem! homicidas priuatos quotidie ſubigebamus in crucem, & te publicum patiebamur: latrones & ſicarios imponebamus in equuleum, &

tibi publico Prouinciarum prædoni parcebamus. Sacrilegos & incestos subiiciebamus flammis, & te venereis ignibus propalam exardescentem, viuum etiam non decoquebamus. Trucidabamus incentores priuatarum seditionum, téque Europææ seditionis & fomitem, & fautorem inultum esse sinebamus. In te, in te sæuiendum fuit, dum tu in omnes desæuires, tibi vni non parcendum erat, dum tu nemini parceres; tuum vnius licet purpuratum caput violandum erat, cum tu nihil, sacrum quamuis illud & venerabile illibatum esse patereris, sed quamuis furori nostro debebaris iampridem victima; tuo tamen ideo parcebamus capiti, vt publicum Gallicæ gentis anathema, publica etiam Themidis iustitia, vel demeteret ferro publico, vel proscriberet.

Pœnitet me prope calamum meum tanto scelerum Oceano commisisse, vnde nunquam emersurus videar, si vel intactâ criminum tuorum plebeculâ, velim grandiora duntaxat insectari; non tamen gradiar retro, quamuis animo nunc meo cum horrore progrediatur obuiàm, ad cuius obtutum conniuerent vel atrociores oculi, conscios haud temerarius arbitrarer.

Quid illud est quod grande dicturus videor & insolens Mazarine, diuina tu ipse: si tamen in horrenda criminum serie, secernere tu potes ipse quod sit maximum, qui maximum nullum arbitraris, si maius possit aliquod excogitari. Nosti CONDÆVM, nosti fulgorem Gallici nominis & Solis iridem Ludouicæi, nosti Rochroënsem, nosti Norlinghensem, Friburgensem, Lansiensem, nosti meliori iure dicendum ἀνικητότατον quam Darium. Nosti HARCVRIVM, fulmen illud bellorum Parthenopæis stragibus insigne, nosti terrorem Hispani, amorem Galli; nosti Triumphatorem æquiori ratione quam Pyrrhum dicendum Aquilam. Nosti Cæsarem Vindocinensem, nosti virum re quam nomine maiorem, nosti Surculum magni non tam ingenij Patrij, quàm magnanimitatis hæredem, nosti denique Principem vocandum æquiori merito, quàm Fabium, clypeum libertatis.

Nosti

Nosti BEAVFORTIVM tantæ illum expectationis. Principem, nosti Heroa vel ipsa se frontis maiestate commendantem, nosti obicem furorum tuorum, nosti Scipionem Gracche, Tullium Catilina. Nosti HOVDANCVRIVM Magistrum equitum expugnatorem Ilerdæ; Catalaunicis triumphis illustrem, nosti Ducem nullis non bellis præficiendum, nosti Imperatorem non prudentia consilij quàm celeritate Cæsarea commendatiorem, dicendum potiori merito quàm Marcellum, Patriæ gladium? Quare trepidas, quis te scelerum Alastor tam subito pallore mutauit? Erubesce potius si tibi post scelera tua pudoris vel tantillum superest, & fatere te saltem hîc reum, quandoquidem minora sunt cætera, quàm vt tibi atrociora meditanti censenda inter crimina videantur.

Indulseris enim profectò cupiditatibus obscœnis; & depopulatus sis sacra, & prophana diripueris; sanguinem sparseris & priuatum & publicum; fidei Sacramento tete multoties absolueris: quamquam atrox, nondum tamen insolens est impietas, quam tu nactus es ambitiosiorem, quàm vt præceptis non dedignetur alienis insistere. Puderet te laudum quas tibi mereretur imitatio, & haberi pigeret improbum, nisi te non tam atrocitas supplicij quàm nouitas commendaret, & inuenisse te crederent alij crudelitatis modum quem infligeres.

Eapropter irritabant te non satiabant cædes publicæ incendebant non extinguebant venereos ignes priuatæ libidines, obdurescebas non emollescebas ad publicas calamitates, quia nihil dum feceras sine exemplo, & transmitti volebas apud posteros vt exemplum, ad cuius sese fingeret amussim, qui vel ipsorum vellet Neronum crudelitatem supergredi.

Attende dum euoluam quæ tu agglomerasti crimina; in Condæo & Harcurio inclinatas sciebas recumbere spes omnes Imperij, Galliæque totius in duobus meditatus perniciem, dum in Catalauniam proficiscuntur, præcedisti heruos

bellorum, & ſubſtraxiſti copias auxiliares, ratus emerſuros nunquam è periculis hoſticis, quos in illa ſine viribus immergebas? quid autem illud erat conſilij, an nos fore putabas ita neſcios tuæ mentis interpretes, vt non dignoſceremus in duplici te Condæi & Harcurij, capite meditari vindictam Belgarum & Hiſpanorum, cum quibus occulto fœdere cohærebas? an credebas illud nobis non ſuboleſcere conſilium, quo in duobus ſperabas te ſuccuſſurum incumbentem ipſis Gallicæ felicitatis machinam; vt in duobus plures cæderes? Vel vt in duobus potius inſueta crudelitate faceres internitionem, Galloſque ſubtractis duobus fortiſſimis clypeis, improtectos hoſticæ relinqueres libidini, cui fidem nobis ſacramento adſtrictam vendideras.

Quid ſi ceſſiſſet tibi conſilium ex animi ſententia, ſcelerate? ſi Fabium & Scipionem demeſſuiſſet Mars Catalaunicus, Hiſpano debebamur Hannibali; ſi Torquatus periiſſet, & Camillus, Germano tradebamur Brenno: ſi Clypeum amiſiſſemus & Enſem, inermes hoſtico furori permittebamur, & forte niſi præcauiſſent Superi, te vno actore, quod expetebas, facta eſſet Galliæ totius funeſta cataſtophe; tantumne, ſceleſte, licuit tibi in hæc tanta capita, quorum honorariæ multæ næ vel tu ſatis es, etiam ſi tibi vita poſt mortem millies iterum atque iterum oppetendam reſtitueretur.

Sed quid in VINDOCINENSI parabas, inuidebas dubio procul eſſe Cæſarem nobis maiorem gentili tuo, ſed erraſti profecto cum faceſſere iuſſiſti procul à Gallia: notam enim iam abundè nobis virtutem dediſti ſuſpiciendam exteris, & feciſti vt crederent turbulentiorem eſſe te, vel nequiorem quam PETILIVM, qui maiorem AFRICANO virum ablegares, & ipſum etiam exilium tanti Herois commendatione illuſtrares.

Speciosa tamen fuit illa crudelitas, qua, tres ſublaturus triumphatores, in bello ſaltem tortorem quæſiuiſti, vel in exilio pœnam, conſpicatus rationem, qua vel te authore, glorioſè tamen, vel emorerentur, vel aliò faceſſerent. Sed

Y

egisti crudelius cum BEAVFORTIO & HOVDANCVRIO; quorum primum in spem imperij crescere, creuisse alterum videbas, & vtrumque quod inclytus esset, carceribus inclusum delitescere voluisti, ne cæcutiret tibi debilis acies in obtutu splendoris, qui multus ex vtriusque, vel virtute vel natalibus emicans, sceleſtæ tibi vitæ tuæ sordes & sordidam cunarum tuarum humilitatem exprobrabat.

Vah flagitiosum caput; itane tibi mentis aciem perstrinxit honoris ille non meritus apex, vt in Principis & Magistri equitum ardua capita luserit audacior manus, itáne te deiecit è sana mente, vt speraris impune futurum hoc facinus Gallis, quod ne vix fortunæ quidem ignosceremus.

Fuit ille tamen tuus imprudens furor, abstulisti enim ignominiam carceribus satellitij tui Basilicis, ex quo fieri placuit, eosdem, tantę dignitatis domicilium, illustrasti ergastulorum tenebras, ex quo tempore tantum ibi fulgorem illucescere voluisti, irritasti ambitionem criminum; neminemque fore deinceps arbitror, qui tibi non malit videri reus quàm innocens, si tamen in se sperauerit, quemadmodum & in illos animaduersurum.

Sed vnico carcere non definiebas tui consilij modum; carcer enim crimen erat & scelus nondum impotentis animi, & quandiu non irascereris, tandiu volebas illustrissimos Heroas in squalore carcerum, & quisquiliis sordescere, donec erumpente tandem in iracundiam furore, vel vtriusque caput proscriberes, vel corrupta ad hoc iudicium Themide, publice cæderes.

Eminuisti cum antea semper, tùm in hac occasione potissimum Themis Gallica, neque enim pretio potuit corrumpere tuam integritatem iste nefarius, neque minis expugnare, neque illecebris emollire; aurum obtulit; sed aureæ tibi lances, noui fulgoris incremento, virorum eo fortius expendebant innocentiam, quò splendidior ostendebatur: intentauit minas, sed quo imminebat ille ponderosior, eò fortior contra palmaris semper æquitas obnitebatur. Il-

lecebris lacessebat, sed in hoc puerili certamine turpe duxisset occumbere iustitia, quæ minas incrudeli, aureas in flagitioso vires despexisset.

Debes hanc imperterritæ iudicium nostrorum integritati gratiam, Mazarine, quod ille videlicet tantorum Heroum sanguis, reliquis crudelitatis tuæ titulis non accesserit, & victoriæ tibi debet instar esse si tamen non omnino cæcutis, quod non cesserint, at tuam potius improbitatem, integritate sua superauerint. Quid enim admiserant quamobrem tollerentur, blasphemo, quid peccarant, quamobrem incarcerarentur; aberro, quid inquam non perperauerant, quamobrem non omnino dignus morte crederetur, quisquis in illos vel solam criminis suspicionem admitteret; sed satis erat furori tuo si quis posset mori, & nocentior haberi nemo poterat, quam qui tibi non saperet, vel amore, vel odio tuo deffiniebas crimina, & vt fulmen crudelitatis tuæ deuibrares: non quærebas quis peccasset, sed quis subesset, imo quis extaret supra te, qui videlicet in Condæo Borboniam, domum, in Harcurio Lotharingam, in Beaufortio Vindocinensem, in Houdancurio Mareschallatum lacessaueris. Ablandiantur aulici tui tibi canes vt voluerint: ego enim cum sanis omnibus interpretor voluisse te extinguere splendidissima illa Galliæ lumina, & amouere procul generosissimos illos tui furoris obices vt perfractis denique validis illis nequitiæ tuæ repagulis, Sylla Marioque crudelior in omnium fortunas inuolares.

Quo enim horrore criminis potes perterreri, Mazarine, qui pudorem omnem à perfricta fronte, ex assuetudine peccandi profligaueris, & proieceris effrontem animam ad illa sine trepidatione perpetranda scelera, in quibus vel ipsi erubescerent, qui criminibus & flagitiis insueuerunt & profecto qui te nouerant mirabantur, qua ratione vel quibus potius præstigiis irrepsisses ad hoc Ecclesię culmen, ad quod ne vel ipsi viderentur euehendi, in quos cadere posset, non criminum, sed virtutis etiam frigidæ sola suspicio: Sed hanc

ego

ego purpuram non fine mente diuûm crediderim obtigisse tibi, vt tibi, cui vultum scelestissimo pallore, criminum infecerat familiaritas, saltem aliquis subesset pudoris rubor vel in habitu, quo erubesceres semper qui semper peccares, ac proinde nunquam omnino improbus, vel totus ex omni criminum labe compactus videreris, nisi cum habitum, omnimodæ improbitatis obicem exueres.

Mirentur modo alij tuam ad scelera quælibet audaciam, expauescant in sola mentione criminum quibus tu arridebas, horrescant audire, quæ tu dum efficeres, triumphabas; ego sane nec miror, nec horresco, nec expauesco, qui videlicet aduertam ab effronti timeri hoc vnum posse, ne videatur bonus, neque vnquam perfrictum caput erubescere, nisi quod erubuerit & puerili pudore pallorem impietatis intimæ verum indicem incenderit.

Proh Deum immortalem! quam bene nobiscum actum est, quod tuo non tantum acuminis ingenio quam crudelitatis indiderit natura, & quæ te fecerat improbum, hebetem saltem & stupidum reliquerit: excogitasses in aula nostra quæ Bistonius erubuisset tyrannus, & Busiride peior, Procuste atrocior, etiam in nouitate suppliciorum, cum nostris modestæ nouitatis amantibus, collusisses.

Hæc tu, Cardinalis, ausus es, hæc tanta crimina, hanc tantæ vitæ licentiam, has libidines, hæc sacrilegia in oculis Galliæ, in hoc orbis compendio, in hoc Ecclesiæ theatro, obscœne, crudelis, intemperans, proditor, sacrilege, ô pudor Ecclesiæ! ô Galliæ dedecus! ô mundi propudium. Extractum è plebeis cunarum sordibus mancipium eueximus super omnium capita: non ab aratro, inde enim & consules olim prodibant, & dictatores, sed à turpi sordidæ conditionis cœno petitas manus nostro præfecimus temoni, intemperantissimum Cyclopem purpurâ sacrâ vestiuimus; quis ad hæc non expauescat?

Sed illa sunt præludia machinantis aliquid deterius, ô Galli: sparsam enim in hæc omnia crimina modò collegit

E

impietatem, vt toto quasi scelerum impetu, totus & ipse pariter in nos irruat. Non satis est viduasse domos, ciuitates exhausisse, fana spoliasse, facultates ex opimis beneficiis collectas impendisse in nefarios vsus, insontes mulctasse, ærarium publicum expilasse, toti Galliæ vastitatem intulisse, nisi vobis postquam eripuit fortunam, eripiat & vitam, immersosque bellorum ciuilium furoribus, vel ense demetat hostico, vel proprio, vestroque satur & auro & sanguine, saluus ad indigenas suos regrediatur.

An non illud patet etiam cæcutientibus consilium: regem nobis non abstulit modò, sed furatus est, ausúsque sacrilegas in ipsum iniicere manus, quasi parum esset totam diripuisse Galliam, ipsam etiam maiestatem regiam prædo nocturnus deprædatus est. Ad famem nisi iam omnino compulsit, compulsurus est, eóque redegit, vt ne viuere quidem sub mansuetissimo Rege liceat sine rebellione, imposuitque, vel vincendi Regis, vel moriendi necessitatem.

Quò spectarit hæc rabies, coniectate pueri (neque enim homines desiderat hoc iudicium.) Equidem nisi totus in LENSIENSI clade ita periit Leopoldus, vt sese nondum colligere potuerit ab hoc terrore quem incusserat nuper incumbens ipsi à tergo Condæus, si adhuc è pristino heroë quem ostentabat Thrazonicus ille, superest vel tãtum semivir, quid obstat quominus armatus terrorem Martium vsque ad ipsa regni penetralia promoueat? Quis obstruet repagula progredienti? quis triumphantem inhibebit? ipsa Erynnis publica demetentibus sine obice palmarum segmenta copiis hostilibus ancillabitur, nostris nos armis eius triũphis appręliabimur, & quisquis ab hoc intestino tumultu cesserit victor, vel Rex, vel ciuis, ille forte iam sui dimidio minor, tibi Leopolde, dabitur ad triumphum.

Abominor hoc præsagium, Superi, & te potiùs, abominande Mazarine, victimam expeto & Cahtarma publicum, qui iam propè, quod habuit Caligula quondam in votis, exequutus es. Quæ te diræ, quæ te Erynnis, quis te furor ita suis

exagitabat ſtimulis, vt nondum tota ſatur Gallia, ſitires adhuc ſanguinem Borbonium, expeteresque litari furori tuo, quis non horreat, vel ipſis etiam Gallorum manibus REGEM, AVRELIANENSEM, CONDÆVM, LONGAVILLAM, HARCVRIVM, dum in varias diuiſi factiones, tibi vni vel cum capitis periculo congrederentur.

Sic ſic, improbe, tua debuit crudelitas aſſurgere, quò te celſiorem noſtræ Themidis percuteret gladius: in hoc ſedendum fuit improbitatis editiſſimo culmine, vt ponderoſius rueres. Hæc tuæ debuit eſſe moles magnitudinis, quæ tot capere poſſet fulmina, quot generoſiſſimos EPHOROS noſter habuit Senatus, vt in te detonaret.

Sperabas, impie, vt qui iam inulta priſtina tua ſcelera paſſus erat auguſtiſſimus Areopagus, idem hoc extremum impune labi pateretur, vel forte dum lenta procederet ipſius æquitas, futurum arbitrabaris, vt nunquam te aſſequeretur, qui præcipiti greſſu videlicet in improbitatis ſtadio decurreres; ſed, qui lentos ſciebas, grandiores ſcire debuiſti gradus æquitatis, & quanquam ſerò molerent deorum molæ, bene tamen comminuere conſulto trahebatur indicendum tibi, in hoc diuûm conſiſtorio, ſupplicium, ſed non adducebatur brachium, niſi vt firmior in verticem tuum libraretur bipennis, & grauitate denique ſupplicij tarditatem ſuam illuſtriſſimus ille cœtus compenſaret.

Miramur tamen, SENATVS AVGVSTISSIME, quod comperto læſæ maieſtatis capiti, perturbatori, incentori, & prædoni publico, ſolam in omne ſupplicium fugam inflixeris, qui damnatus ad triremes, ad cruces, ad equuleos, ad patibula, te molliorem adhuc experiebatur; ſed vel in hoc myſticus es & diuinus, Mazarinum enim non poteras tollere ſine gratia; & quantumuis ſeuerus in ipſum detonuiſſes, mitius tamen ſæuiebas quàm cum ipſum ſtimulis conſcientiæ tortoribus inteſtinis diſcruciandum reliquiſti. Nacturus enim carnificem ſe ipſo ſemper humaniorem, ſuo debuit furori permitti, vt qui iam omnem & æquitatem & hominem

exuerat, dum in nos, dum in se desæuiret, & hominem & æquitatem resumeret. Exeat itaque iam infamis, iam censoria vestræ Themidis virga notatus, & qui, quod insolens propter crimina sua meruisse non potuit vt occideretur, ille tandem in omne supplicium, viuat.

FINIS.